

Оксана Євгенівна БЛАЖІВСЬКА,
кандидат юридичних наук,
суддя Господарського суду міста Києва,
вул. Богдана Хмельницького, буд. 44-в, Київ, 01030,
inbox@ki.arbitr.gov.ua

УДК 347.23 (477) “1797”

ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ПРАВА ВОЛОДІННЯ ТА ПРАВА ВЛАСНОСТІ ЗА ГАЛИЦЬКИМ ЦИВІЛЬНИМ КОДЕКСОМ 1797 РОКУ

Проводиться історико-правовий аналіз основних засад права володіння та права власності за Галицьким цивільним кодексом 1797 р. Визначено поняття, підстави виникнення та припинення права володіння і права власності. Охарактеризовано такі способи набуття права власності, як захоплення та передача речі. Визначено особливості набуття права власності на річ через окремі різновиди захоплення: знахідку, скарб, приєднання. Розкрито механізм правового захисту прав володільця і власника речі у разі незаконного заволодіння нею іншими особами. Охарактеризовано принципи про недоторканність права володіння та права власності, тому у разі їх порушення застосовувався позовний захист. Зроблено висновок про те, що вивчення історико-правової спадщини у сфері речового права за ГЦК 1797 року є ефективним підґрунтям для реформування цивільного законодавства України.

Ключові слова: річ, речове право, право власності, право володіння, захоплення, знахідка, скарб, передача.

Галицькому цивільному кодексу 1797 року (далі — ГЦК) у літературі приділяється мало уваги. У підручниках із теорії держави і права, як правило, відсутня згадка про цю кодифікацію, тим більше аналіз його основних інститутів. Розвиток права на західноукраїнських землях кінця XVIII — першої половини XIX ст. пов'язують із Загальним цивільним уложенням Австрійської імперії 1811 р. [1, с. 258]. При цьому, як справедливо зазначає Вільгельм Браунедер, ГЦК незаслужено відкинуто на задній план, якщо взагалі не віддано повному забуттю в історії приватного права [2, с. 9]. Лише у 2009 р. із виданням зібрання кодифікацій цивільного законодавства на українських землях під керівництвом Р. О. Стефанчука [3] відбулося відродження цього акта як першої кодифікації цивільного законодавства в Європі, а завдяки Центру дослідження права ім. Савіньї опублікований переклад російською мовою надихнув життя у ГЦК і ця кодифікація стала доступна для дослідників історії і теорії права.

Структура ГЦК [4] побудована за римською інституційною системою, що дозволила його розробникам розташувати окремі інститути цивільного права у їх послідовності у три частини: особи (ч. I), речове право (ч. II), договори та інші юридичні дії (ч. III). Одне із центральних місць у ГЦК займає речове право, про що свідчить досить насичений зміст ч. II та найбільша кількість статей (676), присвячених правозому регулюванню речових відносин. Зрозуміло, чому мала місце така увага до цього інституту: життя людей тісно пов'язано із речами, що забезпечують їх існування як біологічної істоти, а також забезпечують і визначають їх існування в соціумі. Відповідно речове право “виступає свого роду мірилом, яке

розподіляє зовнішній світ матеріальних речей на сфери “свого” та “чужого” [5, с. 5].

У ГЦК речове право зводилось не лише до одного права власності, а до системи речових прав (володіння, застава, сервітут, спадкування), окремі елементи якої тривалий час були невідомі нашій правовій системі (мова йде про часи панування радянської правової ідеології). При цьому, незважаючи на те, що будь-яка кодифікація є продуктом історичного і культурного розвитку свого суспільства та її неможливо відділити від цього суспільства [6, с. 26], водночас про зворотне свідчать ідеї, закладені розробниками ГЦК, що знайшли відповідне місце у змісті найкращих світових кодифікацій (Французькому цивільному кодексі, Німецькому цивільному уложенні та ін.). У зв'язку з цим, існує потреба здійснити історико-правовий аналіз речового права за ГЦК, що дозволить переглянути значення цієї кодифікації при вивченні походження і розвитку інституту речового права.

Слід зазначити, що історико-правові аспекти речового права загалом та окремих видів речей вивчали у працях з цивільного права такі науковці: А. З. Баранюк, О. В. Дзера, В. І. Нагнибіда, С. В. Нижній, А. А. Герц, В. П. Маковій та ін. Серед дослідників цієї проблеми у сфері історії права слід назвати А. В. Журавель. Разом з тим відсутні будь-які спеціальні дослідження і навіть згадка про ГЦК як джерела правового регулювання речового права. Тому це питання є актуальним і потребує самостійного вивчення, що є метою цієї наукової статті.

ГЦК становить для нас інтерес у контексті ідеологічного, догматичного і юридичного джерела пізнання цивільного права. Його розробники розпочинали характеристику кожного правового інституту із визначення основних категорій. Так, речове право розкривалося як право особи на річ безвідносно до іншої особи (2.1.29¹). Тобто законодавець вказував на три його визначальні ознаки:

- 1) наявність внутрішнього зв'язку (“особа” — “річ”);
- 2) об'єктом таких правовідносин є річ;
- 3) відсутність зовнішнього зв'язку (зв'язку із третьою особою).

Особливу увагу в цьому документі приділено видам речей та їх характеристиці. Можна виділити загальні і спеціальні види речей.

Так, до загальних речей належали речі:

- 1) спільні для всього людства — речі, щодо яких ніхто не володів виключним правом;
- 2) лежачі — речі, конкретне право на які мали окремі особи (наприклад, ще не прийнята спадщина, ще не знайдений скарб) (2.1.2).

При цьому до *речей, спільних* для усього людства, належали:

- а) речі, які були доступні для загального користування (публічні дороги, проточна вода, порти, морські берега тощо);
- б) публічні речі, які не перебували у спільному користуванні окремих осіб, а призначалися для турботи й опіки держави (право чеканити монети, поштові і державні перевезення та інші права, що називалися *імператорськими*; права величності, що називалися *палатними*; рудники, соляні копи, податки, цenz, а також те, що було вотчиною держави (2.1.5).

Щодо спеціальних видів, то розрізняли речі залежно від їх властивостей: тілесні і безтілесні, рухомі і нерухомі, замінні і незамінні, речі, що підлягали оцінці, і неоціненні, подільні і неподільні (2.1.8).

Тілесними вважалися речі, які сприймалися відчуттям (будівлі, тварини), а *безтілесними* — які сприймалися свідомістю (право продажу, право ловити рибу та інші права) (2.1.12).

Рухомі — це речі, що зберігалися при переміщенні з місця на місце. *Нерухомими* визнавалися речі, які не могли зберігатися при переміщенні. При цьому діяло правило, що “закон чи воля власника можуть оголосити нерухому річ рухомою” (2.1.13). При цьому *ознакою нерухомих речей визнавався їх зв'язок із землею*. Так, якщо речі невіддільні від землі, тоді вони визнавалися нерухомими

(наприклад, рослини, дерева, плоди та все, що породжує земля, є нерухомими речами до тих пір, поки вони не будуть зрізані чи не відділені від поверхні землі, на якій виростили; риба в озері і лісові звірі вважалися рухомими речами тоді, коли риба була спіймана, а звірі піймані чи вбиті) (2.1.14).

Замінні речі — це ті, які перебували у споживанні, чи ті, які при їх використанні споживалися і знищувалися (наприклад, вино, масло, пшениця, гроші). Ознакою замінних речей називається також те, що замість замінних речей дозволялося повертати інші речі тієї ж вартості, того ж роду, якості, міри, у тій же кількості і тієї ж ваги (2.1.21).

Незамінні речі — це ті речі, які залишалися незмінними при їх використанні, чи ті, які взагалі не можуть споживатися чи руйнуються внаслідок користування (наприклад, будівлі, поля, одяг) (2.1.20).

Розрізняли також *речі в обороті* та *речі, які не перебували в обороті*. Так, речі, що мали конкретну вартість, але в силу релігії чи заради користі і вигоди держави не були речами в обороті (наприклад, речі, які за релігійними канонами є святими, чи речі, які заборонені державними законами для продажу) (2.1.25). Усі інші речі вважалися такими, що перебували в обороті.

Подільні речі — це речі, які при поділі зберігали свою сутність і найменування (наприклад, вино, зерно, пашні тощо). *Неподільні* — це речі, які не можна було розділити, і відділені, тобто речі неподільні в силу природних властивостей самої речі, сутність якої була цілісною і незмінною (наприклад, плуги, картини, музичні інструменти), чи в силу закону (наприклад, деякі сільські маєтки) (2.1.27).

Заслужує на увагу поділ речей на такі, що підлягали оцінці і неоціненні. *Речі, що підлягали оцінці*, — це речі, які могли бути співставлені з іншими речами за конкретною і визначеною ціною, такі, які можна було створити фізичною чи розумовою працею і які могли виражатися в різних результатах робіт (2.1.22). При цьому мірою ціни всіх речей була грошова сума (2.1.24). *Неоціненні речі* — це ті речі, що полягали у діях і в торгових операціях, які не могли бути співставлені з конкретною ціною й одержати вартісний вираз (2.1.22). Наприклад, зіпсовані продукти; речі, які можна невичерпно і безкінечно використовувати: повітря, денне світло, морська вода; результати дій, які не підлягали оцінці, наприклад, як відзнаки за вчинені подвиги (2.2.23).

Система речового права за ГЦК мала замкнутий характер, так як містила вичерпний перелік елементів (2.1.29): володіння, власність, застава, сервітут, спадкування.

Щодо *права володіння*, то розрізняли його суб'єктів: держателя і володільця речі. *Держателем* речі визнавався той, хто удержував річ у себе у своїй владі. *Володільцем* був той, хто удержував річ у себе у своїй владі з наміром володіти нею. При цьому *володільцями не могли бути* особи, які були позбавлені можливості усвідомлювати свої дії, тобто діти (віком до 7 років) та божевільні. За таких осіб турбувалися їх опікуни чи піклувальники. Неповнолітні особи (віком до 14 років) вже могли самостійно приймати і набувати володіння річчю (2.2.31).

У ГЦК встановлювався принцип про *недоторканність права володіння*: "... будь-якого володільця не дозволено турбувати і витіснити силою" (2.2.58). В іншому випадку володільцю надавалося право на *позовний захист права володіння*. Наприклад, володільць мав право подати позов проти нового будівництва, знесення старої будівлі чи про його заборону, оскільки такі дії могли завдати шкоду володільцю нерухомої речі (2.2.59).

Знайшли відображення у кодифікованому акті й способи набуття володіння річчю, що розрізнялися залежно від родової приналежності речі. Так, *володіння тілесними речами* набувалося шляхом захоплення речі, переміщення чи шляхом утримання. При цьому *володіння нерухомими речами* набувалося шляхом вступу в нерухому річ, проведення борозни, насадження дерну чи встановлення загорожі. *Володіння безтілесними речами* чи правами набувалося шляхом самого

користування, якщо цьому нічого не перешкоджало, і самим фактом подання заяви про це (2.2.33).

Цікавим був підхід до встановлення речового права на нерухомість, оскільки на території Східної Галичини і Буковини права на нерухомість підлягали державній реєстрації. Відповідно право володіння на нерухоме майно належало тому, кого було вказано володільцем у державних реєстрах нерухомості (2.2.44).

На увагу заслуговують також *види володіння*: законне і незаконне, добросовісне і недобросовісне, порочне чи непорочне (2.2.37). Так, *законне володіння* — це те, що ґрунтувалося на законному титулі або підставі. Цим воно відрізняється від незаконного володіння (2.2.38).

Незаконне володіння, у свою чергу, поділялося на:

1) добросовісне — якщо особа володіла річчю, не знаючи про те, що вона була власністю іншого;

2) недобросовісне — особа, обізнана про це (2.2.48).

При цьому законодавець встановлював правові наслідки *незаконного володіння*. Так, *добросовісному володільцю* належали плоди від користування річчю чи безпосередньо від самої речі (2.2.51); він мав право на відшкодування понесених витрат на забезпечення схоронності речі чи витрат на збільшення постійних доходів від речі (2.2.53), витрат на покращення речі чи заради потіхи; якщо такі покращення відділені, то володільець мав право їх забрати (2.2.54). На відміну від добросовісного, *недобросовісний володільець* зобов'язаний був повернути прибуток, одержаний від чужої речі, та відшкодувати завдані збитки у повному обсязі. При цьому розмір відшкодування ставився у залежність як від реальної вартості речі чи її матеріального еквіваленту, так і враховувалася особлива прихильність власника до речі (2.2.52). Він не мав право вимагати відшкодування понесених витрат на забезпечення схоронності речі чи витрат на постійний догляд речі (2.2.55).

Наступний інститут речового права *право власності* законодавець визначав як право на тілесну річ і можливість нею вільно розпоряджатися, усувати іншого від речі і від користування нею, зберігаючи при цьому повагу до закону і до прав іншої особи (2.3.74). При цьому *право власності спричиняло наслідки лише тоді, коли мав місце законний титул і спосіб набуття, інакше право власності не мало сили* (2.4.102).

Вихідною точкою характеристики права власності були *види власності*:

1) *повна і неподільна* — якщо право на тілесну нерухому річ поєднувалося в однієї особи із правом користування і вилучення плодів;

2) *подільна і неповна власність* — якщо власність поділена таким чином, що одна особа володіла правом на саму сутність речі, а інша — лише на вигоду від речі; при цьому один власник називався прямим, а інший — непрямим (похідним) (2.3.77).

При цьому встановлювалася презумпція повної і неподільної власності (2.3.78). Водночас не мав значення той факт, чи власник речі міг віддати в заставу свою земельну ділянку чи ні.

Незважаючи на законодавче закріплення недоторканності права власності, у ГЦК закріплювався випадок примусового відплатного позбавлення права власності: повна власність на річ повинна бути передана державі, якщо вона цього потребувала і це було необхідно для загального блага, із компенсацією її вартості (2.3.84). Зазначений спосіб припинення права власності становить сутність сучасної правової категорії як “реквізиція”.

Детальне правове регулювання у ГЦК віднайшов спосіб позовного захисту права власності як віндикаційний позов, що подавався для вилучення речі у володільця, який її незаконно утримував (2.3.85). При цьому можливість задоволення вимоги за цим позовом ставилася у залежність від добросовісності набуття речі її володільцем та родової характеристики самої речі.

Недобросовісний володілець — це той, хто не вказав на продавця чи на особу, яка викликає сумнів у порівнянні із власником речі (2.3.98). Тому від *недобросовісного володільця* можна було витребувати річ завжди, незалежно від обставин вибуття речі із володіння її власника. Щодо *добросовісного володільця*, то від нього не можна було витребувати рухомих річ, якщо ця річ було продано з молотка, чи іншим шляхом законного продажу подібних речей, чи річ було продано тим, кому вона була передана позивачем у користування, на зберігання чи з іншою метою, що не передбачало її володіння, якщо він доведе, що річ було йому передано. У такому випадку попередній власник повинен був пред'явити позов до первісного продавця, від якого річ перейшла до добросовісного володільця (2.3.92). Тобто якщо річ була передана власником з його волі, то власник мав право захистити своє порушене право власності іншим позовом, крім віндикаційного. Водночас якщо добросовісний володілець набув річ безвідплатно, то він повинен був повернути річ її власнику, а також увесь одержаний прибуток (2.3.94).

Законодавець встановлював вимоги, яким мала відповідати річ, що вилучалася за цим позовом. Так, витребувати можна було лише конкретно визначені речі: рухомі речі із зазначенням характерних їй ознак і позначок, за якими ця річ відрізнялася від усіх інших речей такого ж роду (2.3.87). Відповідно за допомогою віндикаційного позову не можна було витребувати гроші чи монети, боргові розписки, підписані публічно від імені особи, яка їх видала (2.3.88).

На особливу увагу заслуговують *способи набуття права власності*, тобто дії, за допомогою яких річ захоплювалася й утримувалася, без відношення до будь-якого права (2.4.103). Законодавець розрізняє *первісні* і *похідні способи* набуття права власності (2.4.105).

До первісних способів набуття права власності у ГЦК віднесено захоплення, про яке мова йде тоді, коли власник захоплює нічийну, вільну і нікому не приналежну річ чи приймає її шляхом передачі від справжнього власника речі (2.4.107). Наприклад, власник земельної ділянки має право будь-яким способом і в будь-який час захоплювати диких тварин, які нікому не належали і бродили на його ділянці (2.4.109). При цьому закріплювався *принцип*: “нехай усім буде дозволено вільно захоплювати речі, викинуті і залишені власником” (2.4.116). Таким чином, закріплювалася свобода захоплення, однак за умови дотримання встановлених законом меж. Так, заборонялося привласнювати речі, які були втрачені власником (вибули із його володіння поза його волею) (2.4.117). Тому встановлювалося правило, що, якщо виникає сумнів про те, чи річ залишена власником і вільна чи ні, то особа, яка знайшла таку річ, не повинна її утримувати, якщо власник її відшукав і вимагає повернути. Також заборонялося привласнювати речі внаслідок гибелі корабля (2.4.117).

Водночас встановлювалася заборона щодо захоплення окремих речей. Так, приватній особі не дозволялося добувати, плавити, збирати метали, сіль, кварц, скло, вимивати золото і срібло, оскільки такі речі перебували під похороною спеціального Закону про державну власність (2.4.115).

У ГЦК встановлювалися також *правила поведінки особи, яка знайшла чужу річ*. Насамперед, така особа зобов'язана була відшукати власника речі. При цьому від вартості речі визначався порядок здійснення такого розшуку: якщо річ дорожча унції срібла, то слід було оголосити про знайдену річ протягом восьми днів у місцевості, де її було знайдено; якщо річ перевищувала у вартості дванадцять унцій срібла, то слід було негайно повідомити найближчому судді (2.4.118).

Законному власнику чи володільцю речі повертали річ за таких умов:

1) якщо він з'явиться протягом одного року з моменту останнього публічного оголошення про знайдену річ;

2) він сплатить особі, яка знайшла річ, винагороду у розмірі десятої частини вартості речі, але не більше вартості п'ятистам унцій срібла (2.4.120).

Таким чином, встановлювалася мінімальна і максимальна межі розміру винагороди.

Якщо протягом одного року з моменту останнього публічного оголошення річ не була витребувана її законним власником чи володільцем, то вона переходила у законну власність до особи, яка її знайшла (2.4.121). Проте якщо особа, яка знайшла річ, не вчинила названих дій щодо розшуку власника речі, то вона втрачала право на винагороду і у разі судового спору про обман виступала відповідачем (2.4.123).

Іншим способом захоплення чужої речі вважався *скарб*, тобто знайдені речі, якщо це гроші, дорогоцінні камені чи інші скарби, які у зв'язку з тим, що були приховані за стародавніх часів, не вказували на власника і пам'ять про нього не збереглася (2.4.126). При цьому переважне право на скарб належало державі (2.4.126). Разом з тим законодавець розумів, що для збагачення державної казни слід заохочувати шукачів скарбів, тому встановлювалася винагорода: третя частина присуджувалася фіску чи включалася до державної власності, друга третина — особі, яка його знайшла, а решта — власнику, який користувався земельною ділянкою. Якщо скарб випадково знайшла найнята прислуга, то вона мала право на винагороду — третю частину. Проте якщо вони були найняті за плату для здійснення розкопок для пошуку скарбу, то вони мали право лише на обіцяну платню за роботу (2.4.12).

При цьому ті, хто знайдуть скарб незаконним способом, не мали права на передбачену законом частину скарбу (2.4.127). Так, до *незаконного способу відносили* те, що особа, яка знайшла скарб, приховає його; розкопки проводилися таємно чи проти волі власника, який користувався земельною ділянкою (2.4.128).

До первісних способів набуття права власності у ГЦК було віднесено *приєднання*. *Приєднання* — це будь-яке збільшення рухомої чи нерухомої речі, що з'являлося на речі чи лише приєднувалося до речі, в результаті чого не відбувалося передання речі власнику від іншої особи (2.5.133). Наприклад, насип, пагорб, острів посередині приватної річки, породжений внаслідок наміву, залишена річкою ділянка землі приєднувалися до берега кожного із власників ділянок, що межували, у відповідних долях (2.5.137).

Варто згадати також правило, встановлене у ГЦК: той, хто приєднує чи змішує свою річ із чужою, не набуває права власності на всю з'єднану чи змішану річ (2.5.146). Якщо річ не можна повернути у первісний стан і відновити, то спільна річ мала належати обом, а також тому, за волею і працею кого було створено. При цьому буде враховуватися його добросовісність і недобросовісність (2.5.147). Таким чином, сутність сучасної правової категорії як "специфікація" також була відображена у галицькому законі.

Похідним способом набуття права власності законодавець визначає *передачу* як законний спосіб набуття речі за наявності наміру і волі тих, хто передає і приймає (2.6.159). Тобто воля таких осіб повинна була бути взаємною і належним чином виражена (2.6.161).

Підставою такої передачі визнавалися закон, заповіт, судові рішення чи присудження (2.6.160). При цьому власність на нерухомі речі не можна було передати лише за волею власника чи досягнення домовленості про прийом-передачу. Також вимагалось, щоб факт прийому-передачі було зафіксовано в державних книгах чи записах, призначених для цієї процедури (2.6.172). Тобто передбачалася обов'язкова державна реєстрація права власності на речі. Відповідно якщо особа, не записана в державному реєстрі як власник, то вона й не могла передавати нерухомі речі іншій особі у власність (2.6.179). При цьому для набуття права власності на земельну ділянку, відказану за заповідальним відказом, вимагалось, щоб заповіт було внесено до державних реєстрів, а також заповідач повинен був витребувати окремий запис у державних реєстрах про відказ земельної ділянки (2.6.180).

Можливість відчужувати власне майно ставилася у залежність також від їх дієздатності. Так, недоумкуваті, мінори, публічні марнотратники і ті, кому природа

чи закон не дали можливості вести свої справи, не могли реалізовувати своє право відчужувати своє майно. Від їх імені відчужували майно опікун чи суддя (якщо річ була важлива і значна) (2.6.163).

Крім підстав і способів набуття права власності, у ГЦК закріплювалися і *підстави припинення права власності, до яких належали* воля власника, закон, судове рішення. При цьому право власності на нерухоме майно, яке було внесено до реєстру нерухомості, припинялося закресленням і видаленням імені власника (2.6.184).

Проведений аналіз права володіння та права власності за ГЦК дозволяє зробити такі висновки:

1. З формуванням речового права виникає система речей, що включала загальні та спеціальні види. До загальних речей належали речі, спільні для всього людства, та лежачі речі; до спеціальних речей — тілесні і безтілесні, рухомі і нерухомі, замінні і незамінні, речі, що підлягали оцінці, і неоціненні, подільні і неподільні.

2. Встановлювалися принципи про недоторканність права володіння та права власності, тому у разі їх порушення застосовувався позовний захист.

3. Формується механізм правового захисту прав володільця і власника речі у разі незаконного заволодіння нею іншими особами. Правові наслідки такого захисту ставляться у залежність від добросовісності незаконного володільця.

4. Закріплюються підстави і способи виникнення та припинення права володіння та права власності: воля власника, закон, судове рішення. Способами виникнення є захоплення, зокрема знахідка, скарб, приєднання, та передача-приймання.

5. Вивчення законодавчої спадщини у сфері речового права за ГЦК 1797 р. є ефективним підґрунтям для реформування цивільного законодавства України, зокрема в контексті проведення адаптації національного законодавства до законодавства Європейського Союзу.

Список використаних джерел

1. Історія держави і права України [Текст] : підруч. / А. С. Чайковський, В. І. Батрименко, Л. О. Зайцев, О. Л. Копиленко та ін. ; за ред. А. С. Чайковського. — К. : Юрінком Інтер, 2003. — 512 с.
2. Браунедер, В. Гражданский кодекс Галиции — первая кодификация частного права в Европе [Текст] / Вильгельм Браунедер // Гражданский кодекс Восточной Галиции 1797 г. / [пер. с лат. А. Гужвы] ; под ред. О. Кутателадзе, В. Зубаря. — М. : Статут; Одесса, 2013. — С. 9–25.
3. Кодифікація цивільного законодавства на українських землях [Текст] : [у 2 т.] / [уклад. Ю. В. Білоусов, І. Р. Калаур, С. Д. Гринько та ін.] ; за ред. Р. О. Стефанчука та М. О. Стефанчука. — К. : Правова єдність, 2009. — Т. 1. — 1168 с.
4. Гражданский кодекс восточной Галиции 1797 г. [Текст] / [пер. с лат. А. Гужвы] ; под ред. О. Кутателадзе, В. Зубаря. — М. : Статут ; Одесса, 2013. — 536 с.
5. Нагнибіда, В. І. Речові права на чуже майно: досвід правового регулювання зарубіжних країн [Текст] : монограф. / В. І. Нагнибіда. — К. : НДІ приватного права і підприємництва АПрН України, 2009. — 182 с.
6. Кабриак, Р. Кодификации [Текст] / Реми Кабриак ; [пер. с фр. Л. В. Головки]. — М. : Статут, 2007. — 476 с.

Надійшла до редакції 13.01.2014

Блаживская О. Е. Историко-правовой анализ права владения и права собственности по Галицкому гражданскому кодексу 1797 года

Проводится историко-правовой анализ основных принципов права владения и права собственности по Галицкому гражданскому кодексу 1797 года. Определено понятие, основания возникновения и прекращения права владения и права собственности. Охарактеризованы такие способы приобретения права собственности как захват и передача вещи. Определены особенности приобретения права собственности на вещь через отдельные разновидности захвата: находку, клад, присоединения. Раскрыт механизм правовой защиты прав владельца и собственника вещи в случае незаконного завладения им другими лицами. Охарактеризованы принципы неприкосновенности права владения и права собственности, поэтому в случае их нарушения применялась исковая защита. Сделан вывод о том, что изучение историко-правового наследия в сфере вещного права по ГЦК 1797 года является эффективным основанием для реформирования гражданского законодательства Украины.

Ключевые слова: вещь, вещное право, право собственности, право владения, захват, находка, клад, передача.

Blazhivska O. Ye. Historical and Legal Analysis of Ownership and Property Rights for the Galician Civil Code, 1797

The historical and legal analysis of the fundamental principles of ownership and property rights for the Galician Civil Code 1797 is conducted. Concepts, grounds of termination and ownership and property rights are defined. Such methods of acquiring ownership rights as capture and transfer stuff are characterized. The features of the acquisition of ownership of the thing because of some types of seizure as discovery, treasure accession have been defined. The mechanism of legal protection of the rights of the holder and owner of the thing if its misappropriation by others. The characteristic principles of inviolability of the right of possession and ownership, as in the case of violation used the limitation defense. It is concluded that the study of the historical and legal heritage in the field of property law by the FCC in 1797 is an effective basis for the reform of the civil legislation of Ukraine.

Keywords: thing, property law, property rights, right of possession, capture, find, treasure transmission.

